

**UCHWAŁA NR XVIII/228/2021
RADY POWIATU CHOJNICKIEGO**

z dnia 25 lutego 2021 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 - 2023”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920), art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159)

**Rada Powiatu
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021-2023”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu poprzez jej wywieszenie na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Chojnicach oraz umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodniczący Rady

Robert Skórczewski

Załącznik
do uchwały nr XVIII/228/2021
Rady Powiatu Chojnickiego
z dnia 25 lutego 2021 r.

**POWIATOWY
PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
DLA POWIATU CHOJNICKIEGO
NA LATA 2021 – 2023**

Chojnice, luty 2021r.

Spis treści	Str.
1. Wstęp	3
2. Zadania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 – 2023	4-5
3. Charakterystyka pieczy zastępczej w powiecie chojnickim w latach 2018 - 2020	5
3.1. Rodzinna piecza zastępcza	5-12
3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	12-13
4. Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą	14-15
5. Cele programu	16-21
6. Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej	22-24
7. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2021 – 2023	24
8. Rezultaty realizacji Programu	24-25
9. Źródła finansowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 – 2023	25
10. Beneficjenci Programu	25
11. Realizatorzy Programu	25-26
12. Monitoring Programu	26

1. Wstęp

Podstawę prawną opracowania „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 – 2023” stanowi art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją działań podjętych w dotychczas obowiązującym „Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020”.

W powiecie chojnickim jednostką organizacyjną realizującą zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach na podstawie Zarządzenia Starosty Chojnickiego nr 64/2011 z dnia 21.10.2011 r.

Program został opracowany w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu chojnickiego oraz aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczenia dzieci poza rodzinami biologicznymi. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano sprawozdania rzeczowo – finansowe z wykonywania przez powiat zadań

z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, dane z GUS, sprawozdania i informacje własne PCPR, informacje przygotowane przez jednostki gminne jak również sąd.

W programie określone zostały kierunki działań oraz harmonogram ich realizacji. Program zawiera również zagadnienia dotyczące monitoringu, które pozwolą ocenić efektywność jego realizacji.

Niniejszy program został opracowany przez zespół pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach.

2. Zadania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 – 2023

Poniższe zadania wynikają z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- 1) Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.
- 2) Ustalenie corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych.
- 3) Przyznawanie świadczeń na miesięczne utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, zgodnie z ustawą.
- 4) Zapewnienie wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka.
- 5) Zapewnienie środków finansowych na utrzymanie rodziny pomocowej.
- 6) Zapewnienie środków finansowych na utrzymanie lokalu mieszkalnego rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.
- 7) Zatrudnienie wymaganej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
- 8) Zatrudnienie na wniosek rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka osoby zajmującej się opieką i wychowaniem oraz osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.
- 9) Zapewnienie środków na pokrycie kosztów związanych remontem lub ze zmianą lokalu mieszkalnego.
- 10) Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka.
- 11) Przyznanie świadczeń na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - jednorazowo.
- 12) Pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki - jednorazowo lub okresowo.
- 13) Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.
- 14) Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.
- 15) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka oraz dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego.
- 16) Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji wychowawczych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowym.
- 17) Zapewnienie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka, w szczególności w ramach grup wsparcia.
- 18) Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- 19) Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie udzielania pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
- 20) Współpraca z sądami, ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.

- 21) Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin biologicznych i zastępczych.
- 22) Utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej w celu realizacji postanowień sądu.
- 23) Zapewnienie środków na funkcjonowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- 24) Utworzenie Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny, którego głównym celem będzie wspieranie funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodziny, zapewnienie kompleksowej pomocy psychologicznej, prawnej, socjoterapeutycznej.
- 25) Zapewnienie środków na przyznanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych.
- 26) Zapewnienie wsparcia psychologicznego, prawnego dla osób usamodzielnianych.
- 27) Finansowanie mieszkania chronionego dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
- 28) Dochodzenie należności od rodziców biologicznych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.
- 29) Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację Programu, w tym środków rządowych, na podstawie art. 187 ust. 1 pkt 2 ustawy.

3. Charakterystyka pieczy zastępczej w powiecie chojnickim w latach 2021 – 2023

Dziecku pozbawionemu opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza to czasowa forma sprawowania opieki nad dzieckiem, która trwa nie dłużej niż do momentu uzyskania przez dziecko pełnoletności. Jest ustanawiana w sytuacji, kiedy rodzice naturalni nie mogą zapewnić swoim dzieciom opieki i wychowania. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej może pozostać w niej nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia pod warunkiem, że kontynuuje naukę.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej bądź instytucjonalnej.

3.1. Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej są:

- ❖ **rodziny zastępcze spokrewnione** (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);
- ❖ **rodziny zastępcze niezawodowe** (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka);
- ❖ **rodziny zastępcze zawodowe** (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
a wśród nich:

pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego - umieszcza się w nich nie więcej niż 3 dzieci, w razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci - na pobyt okresowy, do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej, nie dłużej niż na 4-8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego: o powrót dziecka do rodziny, o przysposobienie, o umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej;

specjalistyczna – umieszcza się w niej dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. W rodzinie tej może wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci;

- ❖ **rodzinny dom dziecka** (małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka; może w nim przebywać łącznie 8 dzieci, oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej).

Tabela Nr 1. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w latach 2018-2020 w powiecie chojnickim (stan na dzień 31 grudnia danego roku)

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka	2018	2019	2020
Spokrewnione	56	57	60
Niezawodowe	44	45	46
Zawodowe	11	12	13
Zawodowe specjalistyczne	2	1	1
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	1
Rodzinne domy dziecka	7	6	5
Ogółem	121	122	126

Źródło: Sprawozdanie z PCPR w Chojnicach

Tabela Nr 2. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka w latach 2018-2020 w powiecie chojnickim (stan na dzień 31 grudnia danego roku)

Dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka	2018	2019	2020
Spokrewnione	73	76	84
Niezawodowe	64	66	73
Zawodowe	34	37	43
Zawodowe specjalistyczne	4	2	2
Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	2	2	2
Rodzinne domy dziecka	53	47	48
Ogółem	230	230	252

Źródło: Sprawozdanie z PCPR w Chojnicach

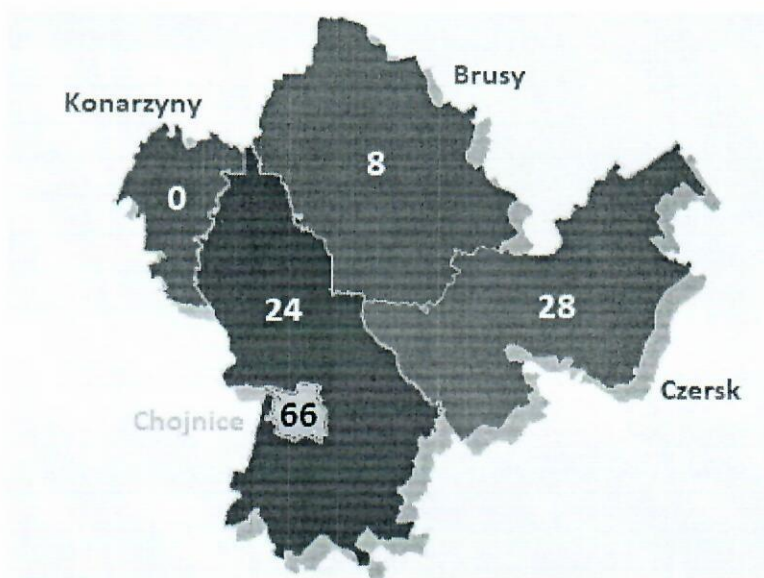
Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka jak i dzieci w nich przebywających utrzymuje się na podobnym poziomie, chociaż w 2020r. nastąpił wzrost rodzin zastępczych jak i umieszczonych dzieci. Można przyjąć, że średnio na terenie powiatu chojnickiego funkcjonuje 123 rodzinnych form pieczy zastępczej, a przebywa w nich średnio 237 dzieci.

Ważnym aspektem jest niepełnosprawność dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Dzieci niepełnosprawnych w 2018r. było 62, w 2019r. – 62 dzieci a w 2020r. - 64 dzieci. Największą grupę niepełnosprawności stanowią dzieci, które wymagają, leczenia psychiatrycznego jest ich 22. Drugą co do wielkości grupą są dzieci z niepełnosprawnością intelektualną - 10 dzieci.

Od 2018r. w rodzinach zastępczych na terenie powiatu chojnickiego przebywają dzieci cudzoziemskie. Obecnie w rodzinach zastępczych przebywa czworo dzieci, troje z nich jest narodowości litewskiej, a jedno narodowości bułgarskiej. Koszty utrzymania dzieci cudzoziemskich w rodzinach zastępczych finansowane są przez Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku. W roku 2018r - 7 697,73 zł, w roku 2019 - 14 361,23 zł, a w roku 2020r. - 238 894,31 zł.

Liczbę rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka funkcjonujących na terenie powiatu chojnickiego w poszczególnych gminach przedstawia poniższa mapa (stan na 31.12.2020r.).

Rysunek nr 1.

Źródło: <http://www.brusy.net/>

Najwięcej rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka funkcjonuje na terenie Miasta Chojnice, bo 66. Drugim co do ilości -28 jest Miasto i Gmina Czersk - 28 rodzin zastępczych. W Gminie Chojnice mieszka 24 rodzin zastępczych, w tym jeden rodzinny dom dziecka a w Mieście i Gminie Brusy 8 rodzin zastępczych i w tym jeden rodzinny dom dziecka. Obecnie w Gminie Konarzyny nie posiadamy żadnej rodziny zastępczej.

Tabela Nr 3. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018– 2020 w ciągu całego roku

	2018	2019	2020
Liczba dzieci umieszczonych w danym roku w rodzinnej pieczy zastępczej	38	59	55

Źródło: Dane z PCPR w Chojnicach

Powyższe zestawienie wskazuje, że od 2019r. nastąpił znaczny wzrost liczby umieszczonych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej. Należy zaznaczyć, że coraz częściej istnieje konieczność umieszczania w pieczy liczne rodzeństwa. Jest to ogromny problem, dla Sądu Jaki i PCPR, gdyż dąży się do nierozdzielania rodzeństwa, a rodzin zastępczych gotowych do przyjęcia większej liczby dzieci jest niewiele.

Tabela Nr 4. Przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020. (stan na dzień 31 grudnia danego roku)

Przyczyny:	Ilość dzieci w 2018	Ilość dzieci w 2019	Ilość dzieci w 2020
Sieroctwa	9	7	5
Pólsieroctwa	14	12	12
Uzależnienia od alkoholu	122	119	110
Przemocy w rodzinie	16	27	25
Bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	39	35	66
Niepełnosprawności co najmniej jednego z rodziców	19	17	17
Długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	5	3	6
Ubóstwa	0	0	0
Nieodpowiednich warunków mieszkaniowych	0	0	0
Pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców	0	0	1
Inne (w tym: małoletnie matki, porzucenie dziecka)	6	10	10
Ogółem	230	230	252

Źródło: Sprawozdanie z PCPR Chojnice

Dominującą przyczyną umieszczenia dzieci w w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu chojnickiego jest uzależnienie od alkoholu. Drugą co do ilości przyczyn przebywania dzieci w pieczy jest szeroko pojęta bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. W ostatnich latach wzrasta też liczba dzieci umieszczonych z powodu przemocy w rodzinie. Nie zdarzyło się, aby z powodu ubóstwa lub z powodu nieodpowiednich warunków mieszkaniowych doszło do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela nr 5. Dzieci, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą (do 18 roku życia) w latach 2018-2020

Powody opuszczenia rodzinnej pieczy zastępczej	2018	2019	2020
Powrót do rodziny naturalnej	8	14	8
Umieszczenie w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej	13	8	15
Adopcja	3	6	5
Umieszczenie w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	6	7	3
Usamodzielnienie	11	13	13
Inne	0	4	6
Ogółem	41	52	50

Źródło: Dane z PCPR w Chojnicach

Jak wynika z danych zawartych w powyższej tabeli ilość adopcji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej utrzymuje się na podobnym poziomie. Wszystkie te adopcje dotyczą adopcji w Polsce, a w zdecydowanej większości adoptują rodziny zastępcze, w których przebywały te dzieci. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach w zakresie przysposobienia współpracuje z Pomorskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Gdańsku i zgłasza każde dziecko, którego rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej.

Umieszczenie w placówkach opiekuńczo – wychowawczych dzieci z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka wynika z niewydolności rodzinnych form pieczy wobec postępującej demoralizacji dzieci jako zagrożenia dla pozostałych dzieci przebywających w tych rodzinach zastępczych.

Dużym sukcesem gmin, z których pochodzą dzieci jest efektywność pracy asystentów rodziny z rodzicami na rzecz powrotu dzieci do rodziny, co przekłada się w liczbie dzieci wracających do rodziców. Średnio rocznie do domów rodzinnych wraca 10 dzieci.

Decyzję o usamodzielnieniu się i opuszczeniu rodziny zastępczej czy rodzinnego domu dziecka podejmuje rocznie średnio 12 pełnoletnich wychowanków.

Rodzinom zastępczym, na mocy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przysługuje na każde umieszczone dziecko świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania nie niższe niż:

694 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej

1 052 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodzina zastępcza dla dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymuje dodatek w wysokości nie niższej niż kwota **211 zł** miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka - raz w roku,
- świadczenie na pokrycie:
  - a) niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo,

b) kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki - jednorazowo lub okresowo,

c) kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego,

- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego.

Wysokość i zasady przyznawana w/w pomocy w powiecie chojnickim określa dodatkowo Zarządzenie Nr 14/2018 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy rodzinie w Chojnicach z dnia 12.04.2018r. w sprawie zasad udzielania dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w Powiecie Chojnickim wynikających z przepisów Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze zawodowe oraz prowadzący rodzinne domy dziecka z tytułu pełnionych funkcji otrzymują wynagrodzenie. Od stycznia 2021r. na terenie powiatu chojnickiego wynagrodzenie dla rodziny zastępczej zawodowej wynosi nie mniej niż 2800 zł. dla prowadzącego rodzinny dom dziecka nie mniej niż 2950 zł., a dla rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego 3200 zł miesięcznie. Dla zwiększenia motywacji rodzin do podejmowania wyzwania, jakim jest zawodowe rodzicielstwo zastępcze zasadna jest coroczna waloryzacja w/w wynagrodzeń, chyba że przepisy prawa będą stanowiły inaczej.

Wysokość środków finansowych powiatu przeznaczonych na rodzinną pieczę zastępczą w latach 2018 – 2020 prezentuje poniższa tabela:

Tabela nr 6. Środki finansowe powiatu przeznaczone na rodzinną pieczę zastępczą w latach 2018-2020

Rok	Środki finansowe dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka
2018	2 943 952,82
2019	2 936 544,35
2020	3 037 567,20

Źródło: Dane z PCPR w Chojnicach

Dodatkowo na każde dziecko w wieku do 18 roku życia, umieszczone w pieczy zastępczej przysługuje dodatek wychowawczy w wysokości 500 zł na każde dziecko. Przyznanie dodatku następuje w drodze decyzji administracyjnej. Zdanie to jest realizowane z dotacji otrzymywanych z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

Rodziny zastępcze i uczący się wychowankowie od 2018 r. otrzymują dodatek 300 zł przeznaczony na wyprawkę szkolną również z w ramach dotacji z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka na terenie innego powiatu, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej ponosi wydatki na jego utrzymanie w łącznej kwocie świadczeń przysługujących danej rodzinie zastępczej, rodzinnemu domowi dziecka.

Koszty finansowania dzieci z terenu powiatu chojnickiego przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w latach 2018 - 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 7. Koszty finansowania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej poza powiatem w latach 2018-2020 (stan na dzień 31 grudnia danego roku)

Rok	Koszty finansowania dzieci z terenu powiatu chojnickiego przebywające w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów
2018	103 177,18 - 12 dzieci
2019	184 961,36 - 10 dzieci
2020	87 516,76 - 8 dzieci

Źródło: Dane z PCPR w Chojnicach

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy właściwe ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej obowiązek współfinansowania pobytu każdego dziecka w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej i latach następnych.

Koszty finansowania przez gminy pobytu rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka na terenie powiatu chojnickiego latach 2018 – 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 8. Koszty finansowania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej przez gminy w latach 2018-2020

Rok	Koszty finansowania dzieci przez gminy powiatu chojnickiego					
	Miasto Chojnice	Gmina Chojnice	Brusy	Czersk	Konarzyny	Razem
2018	468 164,54	52 822,37	47 893,78	188 021,82	0,00	756 902,51
2019	534 827,69	63 277,41	67 497,17	233 805,95	3 273,23	902 681,43
2020	658 781,91	67 945,21	95 279,87	244 134,39	0,00	1 066 141,38

Źródło: Dane z PCPR w Chojnicach

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach przeprowadza szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze według programu szkoleniowego „Razem” zatwierdzonego decyzją Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej Nr 11/2017/RZ z dnia 27.07.2017r. Szkolenia dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze odbywają się w wymiarze 50 godzin szkoleniowych. Kandydat zobowiązany jest również odbyć 10 godzin praktyk w zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Organizuje się również szkolenia dla rodzin, które pełnią już funkcję rodzin zastępczych niezawodowych, a zamierzają ubiegać się o zawarcie umowy na rodzinę zastępczą zawodową lub na prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Ponadto rodziny zastępcze spokrewnione ustanowione przez sąd, w osobach dziadków lub rodzeństwa dziecka, również uczestniczą w szkoleniu mającym na celu nabycie wiedzy na temat praw i obowiązków rodzin zastępczych oraz podniesienie kompetencji wychowawczych opiekunów zastępczych.

Tabela nr 9. Ilość przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka i na rodziny zastępcze spokrewnione w latach 2018-2020

Rok	Ilość przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe	Ilość przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka	Ilość przeszkolonych rodzin zastępczych spokrewnionych
2018	24	9	14
2019	6	0	13
2020	10	0	14

Źródło: Dane z PCPR w Chojnicach

3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

W przypadku wyczerpania możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej lub braku możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej, dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej jest kierowane do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej wyróżnia:

- placówki opiekuńczo - wychowawcze,
- regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne,
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze dzieli się na placówki opiekuńczo – wychowawcze typu:

- socjalizacyjnego,
- interwencyjnego,
- specjalistycznego – terapeutycznego,
- rodzinnego.

Na terenie powiatu chojnickiego nie funkcjonują obecnie żadne w/w placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Na mocy postanowień sądu dzieci umieszczane są w placówkach opiekuńczo – wychowawczych prowadzonych na terenie innych powiatów. Powiat chojnicki ponosi koszty utrzymania dzieci umieszczonych w placówkach.

Tabela nr 10. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem w latach 2018-2020 (stan na dzień 31 grudnia danego roku)

Powiat	2018	2019	2020
człuchowski	19	24	11
kościerski	1	0	0
białski	1	1	2
kwidzyński	1	1	1
tucholski	4	4	4
sępoleński	0	1	1
przasnyski	0	2	2
grudziądzki	1	0	0
włocławski	1	0	0
chełmiński	1	0	0
lipski	0	0	1
Ogółem liczba umieszczonych dzieci	29	33	22

Źródło: Dane z PCPR w Chojnicach

W okresie od 2018 r. do 2020 r. do instytucjonalnej pieczy zastępczej zostało łącznie skierowanych 24 dzieci.

Tabela nr 11. Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018- 2020

	2018	2019	2020
Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	8	12	4

Powyższe tabele przedstawiają tendencję spadkową w 2020r. ilości dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Spowodowane jest to w dużej mierze brakiem wolnych miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i umieszczaniem dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczych.

Powiat chojnicki na mocy zawartych porozumień ponosił koszty utrzymania ww. dzieci w placówkach w wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania.

Tabela nr 12. Koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza powiatem w latach 2018 - 2020

	2018	2019	2020
Koszt utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	877 356,91	886 447,95	1 029 541,18

Źródło: Dane z PCPR w Chojnicach

4. Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą

Osoba, która osiągnęła pełnoletność w pieczy zastępczej oraz placówkach, takich jak: dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, jako „osoba usamodzielniana” zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez przyznanie pomocy:

- na kontynuowanie nauki,
- na usamodzielnienie,
- na zagospodarowanie.

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- zatrudnienia,
- a także zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Świadczenia te wypłacane są po spełnieniu określonych warunków i w wysokościach określonych w obowiązujących przepisach.

Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki wynosi nie mniej niż 526 zł miesięcznie, natomiast pomoc na usamodzielnienie się uzależniona jest od czasu pobytu dziecka w rodzinie zastępczej bądź placówce opiekuńczo-wychowawczej i wynosi:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną niemniej niż 3 470 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat,
- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:- nie mniej niż 6 939 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres powyżej 3 lat,- nie mniej niż 3 470 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres od 2 do 3 lat,- nie mniej niż 1 735 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Tabela nr 13. Ilościowy wykaz pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej korzystających ze świadczeń w latach 2018 – 2020

Rok	Rodziny zastępcze			Placówki		
	kontynuacja nauki	usamodzielnienia	pomoc na zagospodarowanie	kontynuacja nauki	usamodzielnienia	pomoc na zagospodarowanie
2018	36	4	7	9	0	1
2019	25	4	8	6	2	2
2020	29	8	9	6	0	0

Źródło: Sprawozdanie z PCPR w Chojnicach

Tabela nr 14. Koszty wypłacanych świadczeń dla pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020

Rok	Rodziny zastępcze			Placówki		
	kontynuacja nauki	usamodzielnienia	pomoc na zagospodarowanie	kontynuacja nauki	usamodzielnienia	pomoc na zagospodarowanie
2018	137 435,67	25 644,00	12 231,00	33 126,00	0,00	1 577,00
2019	108 234,95	20 818,00	14 193,00	27 127,98	3 498,00	3 154,00
2020	129 895,72	34 697,00	18 924,00	15 133,15	0,00	0,00

Źródło: Sprawozdanie z PCPR w Chojnicach

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu we własnym zakresie mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechują się często biernością, niechęcią do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niską motywacją do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te w istotny sposób utrudniają realizację indywidualnych programów usamodzielnienia. Dlatego celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiając młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.

Mieszkanie chronione

Od 2009 r. w powiecie chojnickim funkcjonuje mieszkanie chronione dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych. W mieszkaniu jest 6 miejsc. Wychowankowie ponoszą częściowe koszty z tytułu użytkowania mieszkania. Opłata ta jest ustalana w zależności od sytuacji dochodowej wychowanka.

Tabela nr 15. Funkcjonowanie mieszkania chronionego w latach 2018 - 2020

	2018	2019	2020
Ilość wychowanków przebywających w mieszkaniu chronionym	3	1	2
Koszt utrzymania mieszkania chronionego	18 953,52	15 235,27	19 261,08

Źródło: Dane z PCPR w Chojnicach

5. Cele Programu

Cel główny:

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 – 2023 jest stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia nad rodziną i dzieckiem.

Cele szczegółowe:

Cel 1

Wielokierunkowa praca z rodzinami zagrożonymi odebraniem dzieci, niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcyjności.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stworzyła podstawy do budowania nowego systemu wspierania rodziny, który daje też możliwość wsparcia rodziny niewydolnej wychowawczo na różnych etapach jej funkcjonowania w zależności od stopnia nasilenia tych problemów: od problemów opiekuńczo – wychowawczych wymagających okresowego wsparcia do sytuacji, w której dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej.

Podstawowym zadaniem jest profilaktyka, czyli zapobieganie przyczynom umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Dotychczasowe doświadczenia wskazują w pierwszej kolejności na potrzebę wsparcia rodzin naturalnych, na etapie, gdy problemy się rozpoczynają. Pomoc dla tych rodzin często przychodzi za późno, wtedy gdy jest już głęboki kryzys w rodzinie. Wówczas najczęściej zachodzi potrzeba zabrania dzieci z rodziny. W obszarze tym szczególnie nacisk należy położyć na profesjonalną, systemową pracę z rodziną dysfunkcyjną, w kryzysie, wypełniającą swoje obowiązki rodzicielskie w nieprawidłowy sposób, w jej środowisku naturalnym. Działania wspomagające i wspierające rodzinę pozwolą na wzmocnienie jej podstawowych funkcji oraz zminimalizują jej dysfunkcje, a tym samym ograniczą wzrost liczby orzeczeń sądu rodzinnego o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez m.in. poradnictwo rodzinne, prowadzenia oddziaływań profilaktycznych w szkołach, świetlicach socjoterapeutycznych i innych placówkach wsparcia dziennego funkcjonujących na terenie powiatu, a także prowadzenie zajęć w szkołach przygotowujących do życia w rodzinie oraz prowadzenie „Szkoły dla Rodziców”, wspieranie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo –	2021-2023	ośrodki pomocy społecznej, kuratorzy sądowi, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Chojnicach, lokalne instytucje i organizacje, podmioty lecznicze, kościóły i związki wyznaniowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach

	wychowawczych poprzez porady psychologiczne, prawne, socjalne, terapeutyczne, pedagogiczne.			
2.	Utworzenie Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny zapewniającego wsparcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny, w tym udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej i socjoterapeutycznej.	2021-2023	Starostwo Powiatowe w Chojnicach	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach
3.	Promowanie wartości rodziny wśród lokalnej społeczności poprzez audycje, ulotki, artykuły w: prasie, radiu, internecie, a także organizowanie imprez rodzinnych, konferencji itp.	2021-2023	lokalne instytucje i organizacje kościoły i związki wyznaniowe	lokalne media, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach

Cel 2

Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej.

Założeniem realizacji tego celu jest pozyskiwanie kandydatów na niezawodowe oraz zawodowe rodziny zastępcze, a także na prowadzenie rodzinnych domów dziecka oraz objęcie ich specjalistycznymi szkoleniami i wsparciem.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej winno być ostatecznością i działaniu temu towarzyszyć ma przyjęcie zasady zapewnienia dziecku najlepszych warunków rozwojowych, które mogą zagwarantować rodziny zastępcze lub rodzinne domy dziecka.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach	organizacje pozarządowe działające na rzecz pieczy zastępczej, lokalne media, DEFS Gdańsk
2.	Tworzenie niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, finansowanie wynagrodzeń i doposażenie w niezbędny sprzęt nowopowstające formy rodzinnej pieczy zastępczej.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach, Starostwo Powiatowe w Chojnicach	MRiPS (projekty konkursowe), organizacje pozarządowe działające na rzecz pieczy zastępczej,

3.	<p>Wspieranie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienia ich kompetencji opiekuńczo - wychowawczych.</p> <p>Dostarczanie wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania, pomoc w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych, umożliwienie udzielania pomocy pedagogicznej i psychologicznej rodzinom zastępczym w miejscu ich zamieszkania.</p> <p>Organizacja zajęć warsztatowych dla dzieci i młodzieży o charakterze edukacyjnym, terapeutycznym oraz profilaktycznym.</p> <p>Zapewnienie rodzinom dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej.</p>	2021-2023	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Chojnicach, ośrodki pomocy społecznej</p>	<p>organizacje pozarządowe, DEFS Gdańsk,</p>
4.	<p>Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.</p>	2021-2023	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach</p>	<p>organizacje pozarządowe, DEFS Gdańsk</p>
5.	<p>Przyznawanie świadczeń dla rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka przewidzianych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p>	2021-2023	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach</p>	<p>MRiPS, DEFS Gdańsk</p>
6.	<p>Zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie z w/w ustawą.</p>	2021-2023	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach</p>	<p>MRiPS, DEFS Gdańsk</p>
7.	<p>Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy.</p>	2021-2023	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach</p>	<p>organizacje pozarządowe, DEFS Gdańsk</p>
8.	<p>Prowadzenie grup wsparcia rodzin zastępczych.</p>	2021-2023	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach</p>	<p>organizacje pozarządowe, DEFS Gdańsk</p>

9.	Udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym poprzez rodziny pomocowe.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach	organizacje pozarządowe, DEFS Gdańsk
10.	Zatrudnianie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach	MRiPS, DEFS Gdańsk
11.	Doskonalenie zawodowe kadry pieczy zastępczej.	2021-2023	Starostwo Powiatowe w Chojnicach, instytucje szkolące, ROPS Gdańsk	MRiPS, DEFS Gdańsk
12.	Systematyczna współpraca z ośrodkami pomocy społecznej i asystentami rodzinnymi polegająca na podejmowaniu działań zmierzających do powrotu dziecka do rodziny biologicznej.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach, ośrodki pomocy społecznej	DEFS Gdańsk
13.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach, organizacje pozarządowe	MRiPS, DEFS Gdańsk

Cel 3**Rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej.**

Brak na terenie powiatu chojnickiego placówki opiekuńczo - wychowawczej stwarza duże trudności w realizacji postanowień sądu decydujących o umieszczeniu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Placówki na terenie innych powiatów, często z powodu braku wolnych miejsc, odmawiają przyjęcia dzieci z naszego powiatu, co powoduje brak możliwości realizacji postanowień sądu.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Utworzenia na terenie powiatu placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, w której można umieszczać dzieci powyżej 10 roku życia, których przyjęcia może odmówić rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka.	2021-2023	Fundacje NGOS	organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach

2.	Realizacja postanowień sądu w sprawie umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poprzez pozyskiwanie miejsc w placówkach na terenie innego powiatu.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach	powiatowe centra pomocy rodzinie
3.	Zwrot kosztów pobytu dzieci pochodzących z powiatu chojnickiego w placówkach na terenie innego powiatu.	2021-2023	Starostwo Powiatowe w Chojnicach	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach

Cel 4

Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

W przypadku dzieci pozostających w rodzinnej pieczy zastępczej należy podejmować prace z rodzinami biologicznymi tak, aby dzieci jak najszybciej mogły powrócić do środowiska rodzinnego. Niezbędnym warunkiem realizacji tego zadania jest otwarcie się rodziców na działania pomocowe, wytrwałość w dążeniu do celu, a co najważniejsze – motywacja do działania, której fundamentem powinna być wizja rodziny zintegrowanej.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy i utrzymywania kontaktu z dziećmi, umieszczonymi w pieczy zastępczej, uświadamianie rodzicom, że dzieci zawsze ich potrzebują.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach, ośrodki pomocy społecznej -asystenci rodziny	lokalne organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny
2.	Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, uświadomienie rodzicom biologicznym ich ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa - możliwość organizowania zajęć warsztatowych, kontrakt, wsparcie psychologiczno – pedagogiczne.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach, ośrodki pomocy społecznej - asystenci rodziny	lokalne organizacje pozarządowe działające na rzecz dziecka i rodziny
3.	Ustalenie odpłatności rodzicom biologicznym za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.	2021-2023	Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Chojnicach	ośrodki pomocy społecznej

Cel 5**Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą**

Osoby usamodzielniające się z pieczy zastępczej zazwyczaj nie mogą liczyć na wsparcie ze strony rodzin biologicznych. Dlatego też ważnym zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach jest wspieranie młodych osób, które opuszczają różne formy pieczy zastępczej poprzez, m.in. pomoc w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, a także wsparcie finansowe i rzeczowe. Działania te, w zależności od potrzeb osoby usamodzielnianej, powinny również polegać na aktywizowaniu jej do uczestnictwa w życiu społecznym, czy też do podejmowania działań na rzecz konstruktywnych zmian w swoim życiu.

Lp.	Działania	Termin realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
1.	Pomoc w pozyskaniu mieszkania z zasobów gminy	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach samorządy gmin	lokalne instytucje i organizacje pozarządowe
2.	Zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym utworzonym przy PCPR	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach	ośrodki pomocy społecznej
3.	Wspieranie finansowe i rzeczowe	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach Starostwo Powiatowe w Chojnicach	ośrodki pomocy społecznej
4.	Wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskaniu kwalifikacji zawodowych poprzez realizowanie indywidualnych programów usamodzielnienia.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach Starostwo Powiatowe w Chojnicach	Opiekun usamodzielnienia, szkoły
5.	Realizacja projektów w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	2021-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach	lokalne instytucje i organizacje pozarządowe

6. Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej

Poniższa tabela określa liczbę rodzin objętych opieką asystenta rodziny oraz liczbę dzieci w tych rodzinach, które są zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej. Dane uzyskano z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu za lata 2018-2020.

Tabela nr 16. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018 - 2020

Lp	Gmina	Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem						Główne przyczyny przydzielenia asystenta rodziny
		2018		2019		2020		
		Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach	
1.	Miasto Chojnice	32	82	35	85	37	99	- przemoc w rodzinie, - alkoholizm, - niepełnosprawność, - bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, - konflikty rodzinne, - bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, - na podstawie postanowienia sądu
2.	Gmina Chojnice	18	50	17	42	16	31	
3.	Czersk	47	141	48	149	45	132	
4.	Brusy	10	30	13	33	12	38	
5.	Konarzyny	8	16	8	14	10	18	
	Ogółem	115	319	121	323	120	318	

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Chojnicach na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Jak wynika z powyższych danych główną przyczyną objęcia rodzin wsparciem asystenta rodziny jest: przemoc, alkoholizm, bezradność w prawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jak również konflikty rodzinne oraz na podstawie postanowienia sądu.

Tabela nr 17. Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w latach 2018- 2020

L	Gmina	Liczba asystentów rodziny		
		2018	2019	2020
1.	Miasto Chojnice	2	2	2
2.	Gmina Chojnice	1	1	1
3.	Czersk	3	3	3
4.	Brusy	1	1	1
5.	Konarzyny	1	1	1
	Ogółem	8	8	8

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Chojnicach na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Powyższa tabela wskazuje na utrzymywanie się równego poziomu zatrudnienia asystentów rodziny w ośrodkach pomocy społecznej w latach 2018- 2020.

Tabela nr 18. Powody, dla których przyznano świadczenia mieszkańcom powiatu w latach 2018- 2020

Powody przyznania pomocy	Ilość rodzin		
	2018	2019	2020
Ubóstwo	1 383	1264	1214
Bezrobocie	944	709	718
Bezdomność	62	70	64
Sieroctwo	0	0	0
Alkoholizm lub narkomania	234	225	213
Długotrwała lub ciężka choroba	1260	1331	1253
Niepelnosprawność	1413	1315	1264
Przemoc w rodzinie	104	95	94
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	452	318	222
Bezradność w prawach opiekuńczo - wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	570	513	490

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Chojnicach na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Do najczęstszych przyczyn przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej jest ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Najmniejszą grupą świadczeniobiorców są osoby bezdomne, jak również nie przyznano świadczeń z powodu sieroctwa.

Tabela nr 19. Liczba spraw dotyczących władzy rodzicielskiej w latach 2018-2020

Rok	Liczba spraw dotyczących władzy rodzicielskiej rozpatrywanych przez Sąd Rejonowy w Chojnicach				
	wpłynęło	uwzględniono	orzeczone		
			pozbawienie	zawieszenie	ograniczenie
2018	77	55	21	-	34
2019	92	71	17	3	51
2020	77	47	6	-	41

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Chojnicach na podstawie danych z Sądu Rejonowego w Chojnicach

Podsumowując powyższe dane należy stwierdzić, iż w większości toczących się spraw w zakresie władzy rodzicielskiej Sąd podejmuje decyzje o jej ograniczeniu. Mniej jest przypadków pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej, a w 2020r. znacząco spadła liczba tych orzeczeń. Bardzo rzadko dochodzi do zawieszenia władzy rodzicielskiej rodzicom. Odnotowano tylko 3 przypadki w 2019r.

Tabela nr 20. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora w latach 2018-2020

Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci w tych rodzinach
2018	145	464
2019	158	526
2020	159	451

Źródło: Opracowanie własne PCPR w Chojnicach na podstawie danych z Sądu Rejonowego w Chojnicach

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Chojnicach obejmuje swoim działaniem średnio w ciągu roku 180 rodzin niewydolnych wychowawczo, w których znajduje się średnio 279 dzieci.

7. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2021 – 2023

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3 – letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Ustawodawca dopuszcza zawarcie umowy w sytuacji gdy rodzina zastępcza niezawodowa spełnia warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i posiada pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wówczas starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Ustawa wprowadza obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, informacji z gmin na temat zagrożeń w środowiskach rodzin biologicznych, wieloletniego doświadczenia w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, uwzględniając realne możliwości finansowe powiatu, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych.

Tabela nr 21. Trzyletni limit rodzin zastępczych zawodowych

Rok	Liczba proponowanych rodzin zastępczych zawodowych
2021	3
2022	3
2023	3

W programie zakładana jest liczba 9 rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023, poprzez utworzenie 3 rodzin na rok. Należy jednak podkreślić, że jeżeli nie będzie chętnych rodzin do przekwalifikowania się bądź spełniających warunki do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, takie rodziny nie będą tworzone.

8. Rezultaty realizacji Programu

1. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo – wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych.
2. Zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych w powiecie.
3. Wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowane specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenie grup wsparcia, zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy.

4. Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (1 koordynator na 15 rodzin) w celu udzielania pomocy rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka w realizacji ich zadań oraz współpracy z asystentami rodziny zatrudnionymi w ośrodkach pomocy społecznej z terenu powiatu chojnickiego.
5. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz zwiększenia wsparcia w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia.
6. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej do rodziców biologicznych.
7. Utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej w celu realizacji postanowień sądu.
8. Utworzenie Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny, którego głównym celem będzie udzielanie pomocy dziecku i rodzinie w sytuacji kryzysowych: rodzinnych, osobistych, szkolnych.
9. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat rodzicielstwa zastępczego.

9. Źródła finansowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 – 2023

Źródłami finansowania Programu są środki finansowe pochodzące z: budżetu powiatu,

- 1) budżetu państwa,
- 2) budżetu samorządów gminnych (zgodnie z art. 191 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej),
- 3) budżetu innych powiatów (zgodnie z art. 191 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej),
- 4) odpłatności rodziców biologicznych,
- 5) środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020,
- 6) inne.

10. Beneficjenci Programu

Odbiorcami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 - 2023 są:

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej.
2. Rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka.
3. Rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
4. Pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
5. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
6. Rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem z pieczy zastępczej.
7. Rodzice biologiczni dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej.

11. Realizatorzy Programu

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację założeń zawartych w niniejszym Programie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach, które przy jego realizacji będzie współpracowało z następującymi podmiotami:

- Zarząd Powiatu Chojnickiego,

- rodzinami zastępczymi,
- ośrodkami pomocy społecznej,
- wydziałami rodzinnymi i nieletnich sądów rejonowych
- zespołami kuratorskiej służby sądowej,
- placówkami oświatowymi,
- placówkami opiekuńczo – wychowawczymi,
- służbą zdrowia,
- ośrodkami adopcyjnymi,
- organizacjami pozarządowymi,
- instytucjami i organizacjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny,
- Policją,
- lokalnymi mediami,
- Kościołami i związkami wyznaniowymi,
- poradniami psychologiczno – pedagogicznymi,
- Wydziałem Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku,
- Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej,
- innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny.

12. Monitoring Programu

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 – 2023 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy informacji na temat realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje będą przedkładane w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach. Program ma charakter otwarty i będzie mógł ulegać modyfikacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

UZASADNIENIE

W oparciu o art. 180 pkt I ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159) Powiat Chojnicki jest zobligowany do opracowania i realizacji powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego m. in. coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

„Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 -2023” jest dokumentem w pełni zgodnym z podstawowymi zasadami życia społecznego, a w szczególności z zasadą pomocniczości. Program, wskazując cele i kierunki działań, ma na celu stworzenie systemu wsparcia dzieci w przypadku niemożności sprawowania opieki wychowania przez rodziców.

„Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2021 -2023” wpisuje się w „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Chojnickim na lata 2016 - 2022”.

Mając powyższe na względzie podjęcie niniejszej uchwały jest konieczne i uzasadnione.